

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
менеджменту, логістики та інновацій
Протокол № 2 від 31.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ОСНОВИ НАУКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	07 "Управління та адміністрування"
Спеціальність	073 "Менеджмент"
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	"Логістика"

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробник:
д.е.н., професор

підписано КЕП

Марина МАРТИНЕНКО

Завідувач кафедри
менеджменту, логістики та
інновацій

Олена ЯСТРЕМСЬКА

Гарант програми

Тетяна КОЛОДІЗЄВА

Харків
2023

ВСТУП

Сучасні економічні умови підвищують роль науки в прийнятті управлінських рішень. Тому майбутній фахівець з менеджменту повинен володіти значним рівнем теоретичних знань і практичних навичок щодо проведення наукових досліджень та ефективної організації. Керівник повинен вміти самостійно організовувати свою дослідницьку діяльність, а також знати, як реалізувати отримані знання на практиці. Сучасному менеджеру необхідний досвід формування наукового потенціалу компанії, що супроводжується підбором і підготовкою висококваліфікованих кадрів. Така діяльність також зумовлює необхідність застосування наукового підходу.

Навчальна дисципліна "Основи науково-аналітичних досліджень" є обов'язковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня освітньої програми "Логістика".

Метою дисципліни є засвоєння системи знань з теоретико-методичними основами, практичними навичками організації наукових досліджень та впровадження їх у діяльність підприємств.

Завданнями дисципліни є:

оволодіння науковими методами збирання, аналізу інформації та обґрунтування результатів дослідження;

формування у студентів навичок написання наукових робіт.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес організації науково-аналітичних досліджень.

Предметом навчальної дисципліни є методологія науково-аналітичних досліджень і методика здійснення досліджень конкретних проблем економіки на основі загальнонаукових та емпіричних наукових прийомів, що дає можливість досліджувати економічні та соціальні процеси у їх спорідненості, відмінності та історичному аспекті.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН 2	ЗК 2
РН 3	ЗК 9, ЗК10
РН 6	СК 10
РН 11	ЗК 3
РН 16	ЗК 9

де, ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

РН2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

РН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

РН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

РН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

РН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи методології науково-аналітичної діяльності

Тема 1. Основні категорії науки.

1.1. Наука як особлива форма людської діяльності.

1.2. Система наукових знань. Наукова діяльність.

1.3. Основний продукт, головна мета та функції науки. Виникнення науки та її еволюція.

Тема 2. Теоретичні основи науково-аналітичних досліджень.

2.1. Поняття та його суттєві ознаки. Обсяг поняття. Зміст поняття. Родові та видові поняття. Операції з поняттями.

2.2. Визначення та класифікація понять. Правила класифікації. Поняття, особливості, цілі та завдання науково-дослідної роботи.

2.3. Науковий напрям. Тема дослідження. Вибір теми дослідження та розробка робочої гіпотези. Основні форми науково-дослідної роботи. Керівництво, планування та облік науково-дослідної роботи

Тема 3. Технологія роботи з інформацією (частина 1).

3.1. Класифікація інформаційного забезпечення наукових досліджень. Необхідність вивчення літератури.

- 3.2. Типологія науково-технічних документів. Складання бібліографії.
3.3. Технологія читання, повільне та швидке читання. Послідовність читання.

Тема 4. Технологія роботи з інформацією (частина 2).

- 4.1. Розуміння тексту. Анотація. Витяг. Конспект.
4.2. Науковий огляд. Етапи роботи з науковою літературою.
4.3. Цитування. Пошук інформації в Інтернеті, пошукові системи. Технологія пошуку.

Тема 5. Методи і моделі наукових досліджень.

- 5.1. Поняття та класифікація методів дослідження. Загальнонаукові методи: аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія, моделювання, абстрагування, ранжування, конкретизація, системний аналіз. Методи встановлення причинних зв'язків. Методи емпіричного дослідження: спостереження, порівняння, експеримент.
5.2. Методи теоретичного дослідження: абстрагування, ідеалізація, формалізація, узагальнення, експеримент. Моделі та моделювання. Поняття моделі. Типи моделей.
5.3. Етапи моделювання. Економіко-математичне моделювання. Вимоги до моделей: повнота, висока ефективність, мала розмірність, простота, низькі витрати, точність

Змістовий модуль 2. Технології проведення науково-аналітичних досліджень.

Тема 6. Види науково-аналітичних досліджень та основні етапи їх проведення.

- 6.1. Сутність і зміст навчально-дослідної роботи здобувачів. Розрізнення навчально-дослідної та науково-дослідної роботи студентів. Напрями організації НДРС.
6.2. Форми організації та проведення НДРС в університеті. Конкурс дипломних робіт: організація та порядок проведення. Конкурс наукових робіт: організація та порядок проведення. Мета, завдання та умови огляду-конкурсу звітів про виконання програми практики.
6.3. Зміст роботи наукових гуртків. Форми роботи наукового гуртка. Управління науковим гуртком.

Тема 7. Планування науково-аналітичного дослідження та формування команди виконавців наукового проекту.

- 7.1. Загальні вимоги до структури та оформлення науково-дослідної роботи. Реферат наукового звіту. Цілі представлення результатів науково-дослідної роботи.

7.2. Форми представлення результатів досліджень: монографія, дисертація, науково-дослідний звіт, наукові статті, доповіді на конференціях.

7.3. Вимоги до наукових статей. Тези доповіді. Відмінні особливості доповіді та статті.

Тема 8. Проведення науково-аналітичного дослідження та обґрунтування достовірності його результатів

8.1. Основні етапи проведення науково-аналітичного дослідження

8.2. Обґрунтування достовірності результатів

Тема 9. Формування аналітичних звітів за результатами наукових досліджень.

10.1. Види звітів

10.2. Структура наукового звіту

10.3. Затвердження звіту та його реєстрація

Тема 10. Презентація результатів наукових досліджень.

10.1.Доповідь про роботу. Системні елементи наукової дискусії. Об'єкти та суб'єкти наукової дискусії. Види наукової дискусії. Стратегія і тактика спору. Прийоми пошуку істини. Способи аргументації в науковій дискусії.

10.2. Вимоги до оратора. Оцінювання виступу.

10.3. Підготовка наукових матеріалів до друку. Особливості та проблеми оцінки ефективності науково-дослідної роботи. Резерви та шляхи підвищення ефективності науково-дослідної роботи.

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять / завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Практичне завдання 1.	Доповідь про відоме наукове дослідження
Тема 2. Практичне завдання 2.	Вибір напрямку та теми наукового дослідження
Тема 3. Лабораторна робота 1	Аналіз ключових понять дослідження
Тема 4. Лабораторна робота 2.	Побудова діаграми за результатами аналізу ключових понять
Тема 5. Лабораторна робота 3	Формулювання мети, об'єкту, предмету та завдань дослідження

Тема 6. Практичне завдання 3.	Аналіз підходів до класифікації основних категорій дослідження
Тема 7. Лабораторна робота 4.	Контрольна робота 1
Тема 8. Практичне завдання 4.	Формулювання проблеми та гіпотези щодо її вирішення
Тема 9. Лабораторна робота 5.	Визначення показників для аналізу стану проблеми
Тема 10. Лабораторні роботи 6-7 Практичні завдання 5-7	Розробка анкети та проведення опитування респондентів. Пропозиції щодо удосконалення та новизна дослідження. Контрольна робота 2. Презентація результатів дослідження

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 - 8	Вивчення лекційного матеріалу
Тема 1 - 10	Підготовка до практичних та лабораторних занять
Тема 1 - 9	Виконання індивідуального науково-дослідного завдання
Тема 10	Підготовка презентації результатів науково-дослідної роботи

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 1, 2, 3, 4), проблемна лекція (Тема 5, 6, 7, 8, 9, 10).

Наочні (демонстрація (Тема 1-10)).

Практичні (практичні завдання (Теми 1, 2, 6, 8,10), лабораторні роботи (Теми 3-5, 7, 9, 10) презентація (Тема 10), анкетування (Тема 10).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних,

лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах диференційованого заліку або заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік – сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: індивідуальне науково-дослідне завдання та його презентація (20 балів), письмові контрольні роботи (20 балів), завдання та лабораторні роботи за темами (50 балів), поточні презентації (10 балів).

Семестровий контроль: залік

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Пушкар О. І. Методологія та організація наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. І. Пушкар ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (9,76 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. - 866 с. : іл. - Загол. з титул. екрану. - Бібліогр.: с. 849-852. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23346>
2. Шабельник Т. В. Математичні методи інтелектуального аналізу даних : навч. посібник для здобувачів першого рівня вищої освіти спеціальності 124 Системний аналіз / Т. В. Шабельник, О. Ф. Дяченко. – Маріуполь: МДУ, 2021. – 163 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28088>
3. Шабельник Т. В. Математичне моделювання соціально-економічних систем : навч. посібник / Т. В. Шабельник. – Маріуполь : МДУ, 2019. – 135 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28090>

Додаткова

4. Ястремська О. М. Поняття економічної стійкості підприємства та її кількісне оцінювання / О. М. Ястремська, О. О. Ястремська. // Бизнес Информ. - 2020. - №11. - С. 220–230. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25049>
5. Полякова Г. Управління якістю освіти як головний чинник конкурентоспроможності інноваційно-активного університету / Г. Полякова, О. В. Раєвнева, К. М. Азізова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Науковий журнал. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. – № 3(107). – С. 219-235.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26653>
6. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень : навч. посібник / І. М. Грищенко, О. М. Григоренко, В. А. Борисейко. – К. : КНТЕУ, 2001. – 186 с.
7. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
8. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження : навч. посібник / О. В. Клименюк. – К. : Міленіум. – 234 с.
9. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : підручник / Д. М. Стеченко. – К. : Знання, 2007. – 317 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

10. Інформаційно-пошукова система. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://inpos.com.ua>
11. Пошукові служби Інтернет. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kinder.mksat.net/pages/libfindix/inetfind.htm>
12. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
13. Курс Основи науково-аналітичних досліджень. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [Курс: Основи науково-аналітичних досліджень \(спец. 073\), проф. Мартиненко М.В. \(hneu.edu.ua\)](#)